

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

PRVI ODJEL

**PREDMET A. protiv HRVATSKE**

*(Zahtjev br. 55164/08)*

PRESUDA

STRASBOURG

14. listopada 2010.

*Ova će presuda postati konačnom pod okolnostima utvrđenim u članku 44. , stavku 2. Konvencije. Može biti podvrgnuta uredničkim izmjenama.*



**U predmetu A. protiv Hrvatske,**

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel) zasjedajući u vijeću u sastavu:

g. *Christos Rozakis*, *predsjednik*,

gđa *Nina Vajić*,

g. *Khanlar Hajiyev*,

g. *Dean Spielmann*,

g. *Sverre Erik Jebens*,

g. *Giorgio Malinverni*,

g. *George Nicolaou*, *suci*,

i g. *André Wampach*, *zamjenik tajnika Odjela*,

nakon vijećanja zatvorenog za javnost 23. studenog 2010. godine,

donosi sljedeću presudu koja je usvojena ovog datuma:

## POSTUPAK

1. Postupak u ovome predmetu pokrenut je na temelju zahtjeva (br. 55164/08) protiv Republike Hrvatske što ga je 8. listopada 2008. godine hrvatska državljanka gđa A. ("podnositeljica zahtjeva") podnijela Sudu na temelju članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda ("Konvencija"). Predsjednik Vijeća prihvatio je zahtjev podnositeljice zahtjeva da njeno ime ne bude obznanjeno (Pravilo 47., stavak 3. Poslovnika Suda).

2. Podnositeljicu zahtjeva zastupala je gđa S. Bezbradica, odvjetnica iz Zagreba. Hrvatsku vladu ("Vlada") zastupala je njena zastupnica gđa Š. Stažnik.

3. Dana 3. rujna 2009. godine predsjednik Prvog odjela odlučio je Vladu obavijestiti o prigovorima koji se tiču nepostojanja odgovarajućih pozitivnih mjera na temelju članak 2., 3. i 8. Konvencije, o prigovoru koji se tiče nepostojanja djelotvornog pravnog sredstva na temelju članka 13. i o prigovoru na temelju članka 14. da je protiv podnositeljice zahtjeva izvršena diskriminacija na temelju njenoga spola. Odlučeno je i ispitati osnovanost zahtjeva istovremeno s dopuštenošću (članak 29., stavak 1.).

## ČINJENICE

### I. OKOLNOSTI PREDMETA

4. Podnositeljica zahtjeva rođena je 1979. godine i živi u Z.

### *1. Pozadina predmeta*

5. Dana 21. travnja 2001. godine podnositeljica zahtjeva sklopila je brak s B-om, a 14. svibnja 2001. godine u tom je braku rođena njihova kći C. Dana 13. prosinca 2005. godine podnositeljica zahtjeva podignula je građansku tužbu pred Općinskim sudom u Z. kojom je tražila razvod od B-a. Dana 7. studenoga 2006. godine sud je razveo brak podnositeljice zahtjeva i B-a.

6. Za potrebe kaznenog postupka koji je protiv njega pokrenut 2003. godine, B, koji je u to vrijeme još uvijek bio suprug podnositeljice zahtjeva, podvrgnut je psihijatrijskom vještačenju. U mjerodavnom dijelu izvješća koje su 6. prosinca 2004. godine sastavila dva psihijatra navedeno je da je za vrijeme Domovinskoga rata B bio zarobljen i zatočen u koncentracijskom logoru od 3. travnja do 14. kolovoza 1992. godine, gdje je bio mučen i gdje je pretrpio teške tjelesne ozljede. U njemu je navedeno i da on od 1992. godine pati od duševnih poremećaja poput anksioznosti, paranoje, epilepsije i post-traumatskog stresnog poremećaja (PTSP).

Mjerodavni dio izvješća glasi:

“Motrenik je primarno emocionalno nezrela osoba, koja pokazuje simptome kronificiranog PTSP-a (sniženje frustracionog praga, egocentričnost, latentnu agresivnost, sklonost depresivnom reagiranju u stresnim situacijama i agravaciji, te poremećeno socijalno funkcioniranje osobito u obiteljskom životu).

...”

### *2. Kazneni postupak protiv B-a povodom optužbi za nasilničko ponašanje u obitelji*

7. Dana 21. studenoga 2005. godine B je uhićen i pritvoren zbog sumnje da je počinio kazneno djelo nasilničkog ponašanja u obitelji. Dana 20. prosinca 2005. godine državno odvjetništvo u Z. podnijelo je Općinskom sudu u Z. optužni prijedlog protiv B-a zbog nasilničkog ponašanja u obitelji. U optužnom je prijedlogu navedeno da je u razdoblju od 12. studenoga 2003. godine do 21. kolovoza 2005. godine B verbalno vrijeđao podnositeljicu zahtjeva i prijetio joj, onemogućavao joj napustiti kuću i tjelesno je napadao; dana 12. studenoga 2003. godine tjelesno ju je napao tako što ju je šakom udario u trbuh, te bacio na pod gdje ju je nastavio tući i nogama udarati po tijelu i glavi; dana 7. kolovoza 2005. godine podnositeljicu zahtjeva tukao je po licu, leđima i rukama pri čemu joj je nanio razderotine; te ju je 21. kolovoza 2005. godine nogom udario u nogu.

8. Dana 20. prosinca 2005. godine B je pušten iz pritvora nakon što je njegova majka dala izjavu da će ga odmah odvesti u njihovu kuću u P. Međutim, nakon što je pušten, nastavio je zlostavljati podnositeljicu zahtjeva, tako da se 9. siječnja 2006. godine podnositeljica zahtjeva zajedno s C preselila u sklonište za žene u Z. (u daljnjem tekstu: "sklonište") koje vodi jedna nevladina organizacija.

9. Prvo ročište koje je pred Općinskim sudom u Z. bilo zakazano za 29. ožujka 2006. godine odgođeno je zbog toga što B nije pristupio. Drugo je ročište održano 25. travnja 2006. godine.

10. Dana 22. svibnja 2006. godine državno odvjetništvo u Z. proširilo je optužni prijedlog na kazneno djelo zapuštanja i zlostavljanja djeteta ili maloljetne osobe. U proširenom je optužnom prijedlogu navedeno da je u razdoblju od studenoga 2003. do veljače 2006. godine B stalno zlostavljao podnositeljicu zahtjeva, kako verbalno, tako i tjelesno, ispred njihove kćeri C, da se neprimjereno izražavao u odnosu na C, te da je u nekoliko navrata šakom i nogom udario C. Sukladno tome, predmet je proslijeđen Odjelu za mladež Općinskog suda u Z.

11. Naknadna ročišta zakazana za 7. prosinca 2006. godine i 20. veljače 2007. godine odgođena su zbog toga što B nije pristupio. Ročište zakazano za 17. travnja 2007. godine odgođeno je za 9. svibnja 2007. godine na zahtjev B-ovog pravnog zastupnika. Na tom je ročištu sudac odredio psihijatrijsko vještačenje B-a.

12. Psihijatrijskim vještačenjem utvrđeno je da B boluje od nekoliko duševnih poremećaja, uključujući i PTSP. U izvješću od 2. siječnja 2008. zaključeno je sljedeće:

“Obzirom na njegovo psihičko stanje i potrebu kontinuirane kontrole i nadzora, preporučio bih Sucu izricanje sigurnosne mjere psihijatrijskog liječenja.

Liječenje je moguće provesti na slobodi ambulantnim putem.

Na taj bi način bio u redovitom kontrolnom terapijskom programu, čime bi se održalo sada postignuto relativno stabilno psihičko stanje, a samim time bi se umanjila mogućnost ponavljanja kaznenih djela i praktički otklonila opasnost za okolinu.”

13. Nakon toga ročište je održano 12. ožujka 2008. godine i na njemu je svoj iskaz dao vještak psihijatrijske struke. Vještak je izjavio da, zbog svojih teških ratnih iskustava, B boluje od PTSP-a; riječ je o neurotičnoj osobi nešto ispodprosječne intelektualne razine, smanjenog emocionalnog kapaciteta i pasivno-agresivnog tipa ličnosti. Iz tih mu je razloga uvelike smanjeno razumijevanje vlastitih postupaka i sposobnost kontrole nagona. Vještak je ponovio preporuku da je potrebno izreći sigurnosnu mjeru obveznog psihijatrijskog liječenja.

14. Ročište zakazano za 29. travnja 2008. godine odgođeno je za 4. lipnja 2008. godine na zahtjev B-ovog pravnog zastupnika. I to je ročište odgođeno zbog toga što B nije pristupio. Ročišta zakazana za 14. srpnja i 3. listopada 2008. godine odgođena su zbog toga što nije pristupio jedan od svjedoka, djelatnik Centra za socijalnu skrb u Z.

15. Na ročištu održanom 19. studenoga 2008. godine podnositeljica zahtjeva dala je iskaz, a sud je prihvatio prijedloge obiju stranaka da se pozovu dodatni svjedoci. Na ročištu održanom 10. prosinca 2008. godine iskaz su dala četiri svjedoka. Još je svjedoka pozvano na ročište zakazano za 21. siječnja 2009. godine, ali to je ročište odgođeno za 4. ožujka 2009. godine zbog toga što B i jedan svjedok optužbe nisu pristupili. Ročište

zakazano za 4. ožujka 2009. godine također je odgođeno zbog toga što B nije pristupio, a ročište zakazano za 2. travnja 2009. godine odgođeno je zbog toga što nisu pristupili ni B ni tužitelj.

16. Dana 6. travnja 2009. godine sutkinja M.B. zatražila je izuzeće od postupanja u ovome predmetu jer joj je u ožujku 2009. godine B prijetio, pa ga je ona prijavila policiji (vidi stavak 23. ove presude). Predsjednik Općinskog suda u Z. je 21. travnja 2009. godine prihvatio njezin zahtjev.

17. Dana 9. ožujka 2009. godine B je dobrovoljno primljen u psihijatrijsku bolnicu u kojoj je boravio do 6. travnja 2009. godine. Dana 18. travnja ponovno je dobrovoljno otišao u psihijatrijsku bolnicu. Dana 13. svibnja 2009. godine novi je sudac naložio dopunu psihijatrijskog vještačenja B-a, kako bi se utvrdilo je li ovaj raspravno sposoban. Vještak je zaključio da je B još uvijek raspravno sposoban, iako mu se duševno stanje u određenoj mjeri pogoršalo. B je napustio bolnicu 28. svibnja 2009. godine. Zbog promjene predsjednika vijeća u postupku, svi su se dokazi morali ponovno izvesti. Prvo ročište pred novim sucem održano je 11. studenoga 2009. godine. Ročište zakazano za 14. prosinca 2009. godine odgođeno je za 13. siječnja 2010. godine na zahtjev B-ovog pravnog zastupnika. Ročište je održano 16. veljače 2010. godine. Kazneni je postupak još u tijeku.

*3. Kazneni postupak protiv B-a povodom optužbi za upućivanje prijetnji podnositeljici zahtjeva i policijskoj službenici*

18. Dana 1. ožujka 2006. godine državno odvjetništvo u Z. podnijelo je Općinskom sudu u Z. optužni prijedlog protiv B-a zbog upućivanja . prijetnji smrću podnositeljici zahtjeva dana 1. ožujka 2006. godine.

19. Nakon toga, dana 30. lipnja 2006. godine B je uhićen i pritvoren zbog sumnje da je počinio kazneno djelo upućivanja prijetnji smrću podnositeljici zahtjeva i policijskoj službenici I.G. Dana 27. srpnja 2006. godine državno odvjetništvo u Z. podnijelo je Općinskom sudu u Z. optužni prijedlog protiv B-a zbog upućivanja prijetnji smrću podnositeljici i I.G.

20. Dana 8. rujna 2006. godine ta su dva postupka spojena. Dana 16. listopada 2006. godine B je proglašen krivim prema tri točke optužnice za upućivanje prijetnji smrću, te je osuđen na kaznu zatvora od osam mjeseci. Mjerodavni navodi iz izreke presude glase:

„B ...

Kriv je

što je

1. u vremenu od 29. svibnja do 12. lipnja 2006 ... u službenim prostorijama Centra za socijalnu skrb prilikom viđanja sa mlđb. Djetetom C, u nakani da kod bivše supruge A izazove osjećaj straha, imenovanoj više puta šapnuo na uho da je zločinka, da će je se riješiti, da zna za što je on sposoban i da će ju progutati mrak, a dana 14. lipnja 2006. g. nakon završetka susreta sa svojim malodobnim djetetom, prišao je A na ulici ispred zgrade Centra za socijalnu skrb te joj je šapnuo na uho da ga se dobro

## PRESUDA A protiv HRVATSKE5

čuva i da će je se riješiti, a što je kod A izazvalo osjećaj uznemirenosti i straha za vlastiti život...

2. tijekom studenog 2005. g. u Z., u prostorijama... policijske postaje prilikom obavijesnog razgovora (sa policijskom djelatnicom) povodom podnesene kaznene prijave protiv njega zbog, kaznenog djela nasilničkog ponašanja u obitelji...rekao policajki..., u nakani da kod iste izazove osjećaj straha, da je ona sramota hrvatske policije, da se urotila sa njegovom ženom, da on poznaje načelnika...i ministra..., da su joj to zadnji dani u policiji, te da će je se on riješiti; dana 19. siječnja 2006. g. na Prekršajnom sudu u Zagrebu prilikom njezinog svjedočenja, ponovio je da je ona sramota za hrvatsku policiju, da se urotila sa njegovom suprugom, da će je srediti i riješiti, da je neće tući, ali da će je srediti i zapamtiti, a što je kod dotične izazvalo osjećaj straha i ugroženosti za vlastiti život...

3. dana 21. studenog 2005. g. u Z., iz prostorija... policijske uprave, u cilju da kod svoje supruge izazove osjećaj straha i osobne ugroženosti, nazivao suprugom A u više navrata na mobilni telefon te joj govorio da povuče prijavu koju je podnijela protiv njega, pa kada je ista odbila, rekao joj da će ju progutati mrak, neka se čuva, da više ništa neće biti isto kao prije, da će ju strpati u zatvor, a što je kod A izazvalo osjećaj straha i osobne ugroženosti..."

21. Dana 24. listopada 2006. godine B je pušten iz pritvora. Istoga je dana Općinski sud u Z. B-u izrekao mjeru zabrane približavanja podnositeljici zahtjeva na udaljenost manju od tri stotine metara, te mjeru zabrane stupanja u kontakt s podnositeljicom zahtjeva.

22. I državno odvjetništvo u Z. i B uložili su žalbe protiv prvostupanjske presude. Dana 22. svibnja 2007. godine Županijski sud u Z. potvrdio je presudu, koja je time postala pravomoćnom. Još nije provedena ovrha te presude.

### *4. Kazneni postupak protiv B-a povodom optužbi za upućivanje prijetnji smrću sutkinji i njezinoj maloljetnoj kćeri*

23. Neutvrđenog je datuma državno odvjetništvo u Z. podnijelo Općinskom sudu u Z. optužni prijedlog protiv B-a zbog upućivanja prijetnji smrću sutkinji M.B. i njezinoj maloljetnoj kćeri (vidi stavak 16. ove presude). U tijeku postupka, B je 4. rujna 2009. godine uhićen i pritvoren. Dana 19. listopada 2009. godine Općinski sud u Z. proglasio je B-a krivim prema optužnici i osudio ga na kaznu zatvora od tri godine, te mu je uz to izrekao mjeru obveznog psihijatrijskog liječenja. Izgleda da se B još nalazi u zatvoru, ali nisu dostavljene informacije o tome gdje se nalazi i je li podvrgnut psihijatrijskom liječenju.

### *5. Prekršajni postupci protiv B-a*

#### **(a) Prvi postupak**

24. Dana 7. siječnja 2004. godine policija je Prekršajnom sudu u Z. podnijela zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka protiv B-a. U njemu je navedeno da je 12. studenoga 2003. godine B napao podnositeljicu zahtjeva i gurnuo je na pod, gdje ju je nogama udarao po tijelu i glavi.

25. Na ročištu održanom 8. lipnja 2004. godine podnositeljica zahtjeva odbila je svjedočiti, pa je postupak obustavljen.

**(b) Drugi i treći postupak**

26. Dana 14. studenoga 2005. godine policija je Prekršajnom sudu u Z. podnijela dva zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka protiv B-a.

27. U prvome je zahtjevu navedeno da je 21. kolovoza 2005. godine B verbalno zlostavljao podnositeljicu zahtjeva ispred C, te da je podnositeljicu zahtjeva nogom udario u nogu. Rješenjem od 20. studenoga 2006. godine sud je B-a proglasio krivim za obiteljsko nasilje i izrekao mu novčanu kaznu od 2.000 hrvatskih kuna (HRK). Nema naznaka da je ta kazna izvršena.

28. U drugome je zahtjevu navedeno da je 7. kolovoza 2005. godine B prvo silom spriječio podnositeljicu zahtjeva da se okupa, te da ju je tukao po licu, leđima i rukama, nanijevši joj razderotine. Rješenjem od 19. srpnja 2007. godine sud je B-a proglasio krivim za obiteljsko nasilje i izrekao mu novčanu kaznu od 7.000 HRK. Međutim, to rješenje nije postalo pravomoćnim jer je postupak 28. studenoga 2007. godine obustavljen zbog zastare.

**(a) Četvrti postupak**

29. Dana 26. ožujka 2006. godine podnositeljica zahtjeva podnijela je Prekršajnom sudu u Z., na temelju Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji, zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka protiv B-a. Navela je da ju je od 29. ožujka 2005. godine B u više navrata napao ispred C te da joj je nanio tjelesne ozljede. U priloženim liječničkim nalazima od 29. ožujka i 16. kolovoza 2005. godine one su opisane kao kontuzije gornje usne, desnog lista i desnog stopala. Ozljede su okvalificirane kao lake tjelesne ozljede. Osim toga, 1. veljače 2006. godine zaprijetio joj je da će je ubiti.

30. Podnositeljica zahtjeva zatražila je i da se odmah izreknu zaštitne mjere zabrane približavanja, zabrane uznemiravanja ili uhođenja, te obveznog psihosocijalnog tretmana. Podnositeljica zahtjeva objasnila je da je B-u dijagnosticirano nekoliko duševnih poremećaja te da se godinama liječi. Zatražila je da se postupak pokrene hitno..

31. Sud je pripremno ročište održao 27. lipnja 2006. godine, a naknadna ročišta 19. rujna 2006. i 26. rujna 2006. godine. Rješenjem od 2. listopada 2006. godine sud je B-a proglasio krivim za nasilje u obitelji i izrekao mu novčanu kaznu od 6.000 HRK. Izrečena je i mjera zabrane približavanja podnositeljici zahtjeva na udaljenost manju od stotinu metara u trajanju od godine dana, kao i zaštitna mjera psihosocijalnog tretmana u trajanju od šest mjeseci. Mjerodavni navodi iz izreke rješenja glase:

“B

kriv je

što je

dana 1. veljače 2006., u zajedničkom stanu...prijetio svojoj supruzi riječima: 'Ubit ću te, nećeš više hodati..., nećeš više hodati..., nećeš više ni djete vidjeti ' u prisutnosti njihovog zajedničkog malodobnog djeteta C..., a koje nasilje je višekratno ponavljao uz fizičke posljedice...."

32. Dana 30. listopada 2006. godine podnositeljica zahtjeva podnijela je žalbu tvrdeći da je trebala biti izrečena i zaštitna mjera zabrane uznemiravanja ili uhođenja nje i C, te zaštitna mjera zabrane pristupa C. Uz to je ustvrdila da mjera zabrane približavanja njoj nije dovoljno precizna jer sud nije odredio datum od kojega se mjera primjenjuje. I B je uložio žalbu.

33. Visoki prekršajni sud odbio je žalbe B-a i podnositeljice zahtjeva 31. siječnja 2007. godine.

34. B je platio 1.000 HRK novčane kazne. Preostali iznos novčane kazne od 5.000 HRK zamijenjen je kaznom zatvora koju B nije odslužio. Vlada je objasnila da se to dogodilo zbog toga što su kapaciteti Zatvora u Z. bili popunjeni. Osim toga, B nije podvrgnut obveznom psihosocijalnom tretmanu zbog manjka licenciranih fizičkih ili pravnih osoba koje bi mogle provoditi takvu zaštitnu mjeru. Izvršavanje kazne palo je u zastaru 31. siječnja 2009. godine.

35. Dana 10. prosinca 2007. podnositeljica zahtjeva obavijestila je Prekršajni sud u Z. da je B prekršio zabranu približavanja, te da je u listopadu 2007. godine unajmio privatnog detektiva koji je došao na njezinu tajnu adresu na kojoj je živjela nakon što je napustila sklonište. Podnositeljica zahtjeva ponovila je zahtjev da se još primijeni zaštitna mjera zabrane uznemiravanja ili uhođenja žrtve nasilja. Njezin je zahtjev odbijen rješenjem Prekršajnog suda u Z. od 12. prosinca 2007. godine s obrazloženjem da nije dokazala da joj je život neposredno ugrožen. Dana 17. prosinca 2007. godine podnositeljica zahtjeva podnijela je žalbu protiv tog rješenja. Sud je njezinu žalbu odbacio 7. siječnja 2008. godine. Dana 18. veljače 2008. godine podnositeljica zahtjeva podnijela je ustavnu tužbu protiv te odluke. Dana 19. ožujka 2008. godine Ustavni sud utvrdio je da nije nadležan u dotičnoj pravnoj stvari.

#### *6. Ostale mjerodavne činjenice*

36. Neutvrđenoga datuma podnositeljica zahtjeva i C napustile su sklonište i otišle živjeti na tajnu adresu. Dana 14. listopada 2007. godine na vratima im se pojavio nepoznati čovjek. Vrata je otvorio partner podnositeljice zahtjeva, a čovjek na vratima predstavio se kao privatni detektiv kojega je B unajmio da otkrije gdje se nalazi podnositeljica zahtjeva i C.

37. Podnositeljica zahtjeva odselila se i pet je mjeseci živjela u obližnjem mjestu. Prema navodima podnositeljice zahtjeva, ona nije mogla drugdje pronaći novi smještaj, jer su svi stanodavci kojima se obratila odgovorili da ne žele imati posla s njezinim nasilnim bivšim suprugom.



38. U tijeku postupka razvoda braka između podnositeljice zahtjeva i B-a, Općinski sud u Z. je 9. ožujka 2006. godine izrekao privremenu mjeru i odredio susrete i druženje između B i C dva puta na tjedan u trajanju od sat vremena u prostorima Centra za socijalnu skrb u Z., pod stručnim nadzorom. Podnositeljica zahtjeva nije postupila prema toj odluci, pa joj je 23. svibnja 2006. godine sud zaprijetio novčanom kaznom ne postupi li prema sudskom nalogu. Nakon te odluke, podnositeljica zahtjeva poštovala je privremenu mjeru do sredine lipnja 2006. godine.

39. Dana 7. studenoga 2006. godine Općinski sud u Z. razveo je brak podnositeljice zahtjeva i B, te je B-u naložio da plaća uzdržavanje za C. Osim toga, zabranio je B-u susrete i druženje s C. Obje su stranke uložile žalbe, a 11. rujna 2007. godine Županijski sud u Z. potvrdio je prvostupanjsku presudu u dijelu u kojemu se odnosi na razvod braka, ali ju je ukinuo u dijelu koji se odnosi na iznos uzdržavanja koji se treba plaćati za C te na zabranu susreta i druženja između B-a i C, te je u tom dijelu predmet vratio na ponovni postupak.

40. Dana 7. listopada 2008. godine Općinski sud u Z donio je novu presudu o iznosu uzdržavanja i odredio susrete i druženje između B-a i C dvaput na mjesec u dječjoj igraonici u Z., pod stručnim nadzorom Centra za socijalnu skrb u Z. Obje su stranke uložile žalbu, a 27. siječnja 2009. godine Županijski sud u Z. potvrdio je presudu u dijelu u kojemu se odnosi na susrete i druženja između B-a i C, ukinuo je odluku o uzdržavanju i u tom dijelu predmet vratio na ponovni postupak. Postupak o uzdržavanju djeteta još je u tijeku.

## II MJERODAVNO DOMAĆE PRAVO

### **Mjerodavno kazнено pravo**

41. Mjerodavni dijelovi Kaznenog zakona Republike Hrvatske (Narodni novine br. 110/1997, 28/1998, 50/2000, 129/2000, 51/2001, 11/2003, 105/2004, 84/2005 i 71/2006), glase kako slijedi:

#### **Članak 75.**

"Sigurnosna mjera obveznog psihijatrijskog liječenja može se primijeniti samo prema počinitelju koji je kazнено djelo počinio u stanju smanjene ubrojivosti ako postoji opasnost da razlozi za takvo stanje mogu i u budućnosti poticajno djelovati za počinjenje novog kaznenog djela.

Sigurnosna mjera obveznog psihijatrijskog liječenja može se pod uvjetima iz stavka 1. ovoga članka primijeniti za vrijeme izvršenja kazne zatvora ili uz zamjenu za kaznu zatvora ili uz uvjetnu osudu.

Obvezno psihijatrijsko liječenje traje do prestanka razloga zbog kojih je primijenjeno, ali u svakom slučaju do prestanka izvršenja kazne zatvora...., U svim slučajevima obvezno psihijatrijsko liječenje ne može trajati dulje od tri godine.

..."

PRESUDA A protiv HRVATSKE9

**TJELESNA POVREDA**

**Članak 98.**

"Tko drugoga tjelesno ozlijedi ili mu naruši zdravlje, kaznit će se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do jedne godine."

**Članak 102.**

"Za kazneno djelo tjelesne ozljede (članak 98.) kazneni postupak pokreće se privatnom tužbom. "

**PRIJETNJA**

**Članak 129.**

"(1) Tko drugome ozbiljno prijeti kakvim zlom da bi ga ustrašio ili uznemirio, kaznit će se novčanom kaznom do stope deset dnevnih dohodaka ili kaznom zatvora do šest mjeseci.

(2) Tko drugome ozbiljno prijeti da će njega ili njemu blisku osobu usmrtniti.....kaznit će se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do jedne godine

...

(4) Kazneni postupak za kazneno djelo iz stavka 1. i 2. ovoga članka pokreće se povodom prijedloga.

**NASILNIČKO PONAŠANJE U OBITELJI**

**Članak 215 a**

"Član obitelji koji nasiljem, zlostavljanjem ili osobito drskim ponašanjem dovede drugog člana obitelji u ponižavajući položaj, kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina."

**Mjerodavno prekršajno pravo**

42. Mjerodavne odredbe Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji (Narodne novine, br. 116/2003, Zakon o zaštiti nasilja u obitelji) propisuju:

**Članak 1.**

"Ovim se Zakonom određuje pojam nasilja u obitelji, krug osoba koje se smatraju članovima obitelji u smislu ovoga Zakona, propisuje se način zaštite članova obitelji, te vrste i svrha prekršajnopравnih sankcija."

**Članak 2.**

"(1) Na prekršaje s područja nasilja u obitelji primjenjuju se odredbe Zakona o prekršajima, osim ako što ovim Zakonom nije drukčije propisano"

(2) Svi postupci pokrenuti po ovom Zakonu hitne su naravi.

**Članak 4.**

"Nasilje u obitelji je:

- svaka primjena fizičke sile ili psihičke prisile na integritet osobe,

## PRESUDA A protiv HRVATSKE10

- svako drugo postupanje jednog člana obitelji koje može prouzročiti ili izazvati opasnost da će prouzročiti fizičku i psihičku bol,
- prouzročenje osjećaja straha ili osobne ugroženosti ili povrede dostojanstva,
- fizički napad bez obzira da li je nastupila tjelesna ozljeda ili ne,
- verbalni napadi, vrijeđanje, psovanje, nazivanje pogrđnim nazivima i drugi načini grubog uznemiravanja,
- spolno uznemiravanje,
- uhođenje i svi drugi načini uznemiravanja,
- protupravna izolacija ili ograničavanje slobode kretanja ili komuniciranja s trećim osobama,
- oštećenje ili uništenje imovine ili pokušaj da se to učini.

### **Vrste i svrha prekršajnopравnih sankcija za zaštitu od nasilja u obitelji**

#### **Članak 6.**

(1) Prekršajnopравne sankcije za zaštitu od nasilja u obitelji su novčana kazna i kazna zatvora, te zaštitne mjere.

...”

#### **Zaštitne mjere**

#### **Članak 7.**

„Sud može počinitelju nasilja u obitelji izreći sljedeće zaštitne mjere:

- a) obveznog psihosocijalnog tretmana
- b) zabrane približavanja žrtvi nasilja,
- c) zabrane uznemiravanja ili uhođenja osobe izložene nasilju,
- d) udaljenja iz stana, kuće ili nekog drugog stambenog prostora,
- e) osiguranja zaštite osobe izložene nasilju,
- f) obveznog liječenja od ovisnosti,
- g) oduzimanje predmeta koji je namijenjen ili uporabljen u počinjenju prekršaja.“

#### **Svrha zaštitnih mjera**

#### **Članak 8.**

"Svrha je zaštitnih mjera da se njihovom primjenom spriječi nasilje u obitelji, osigura nužna zaštita zdravlja i sigurnosti osobe koja je izložena nasilju, te otklone okolnosti koje pogoduju ili poticajno djeluju na počinjenje novog prekršaja."

### **Zaštitna mjera obveznog psihosocijalnog tretmana**

#### **Članak 9.**

"(1) Zaštitna mjera obveznog psihosocijalnog tretmana može se izreći počinitelju nasilja u obitelji radi otklanjanja nasilničkog ponašanja počinitelja ili ako postoji opasnost da bi počinitelj mogao ponovno počiniti nasilje prema osobama iz članka 3. ovoga Zakona.

2) Mjera iz stavka 1. ovoga članka traje do prestanka razloga zbog kojeg je određena, ali ne može se odrediti u trajanju duljem od šest mjeseci.

..."

### **Zaštitna mjera zabrane približavanja žrtvi nasilja u obitelji**

#### **Članak 10.**

"(1) Zaštitna mjera zabrane približavanja žrtvi nasilja u obitelji može se izreći osobi koja je počinila nasilje u obitelji ako postoji opasnost da bi ponovno mogla počiniti nasilje u obitelji.

(2) U rješenju kojim sud izriče mjeru zabrane približavanja žrtvi nasilja u obitelji, sud će odrediti mjesta ili područja, te udaljenost ispod koje se počinitelj ne smije približiti žrtvi nasilja u obitelji.

(3) Mjera iz stavka 1. ovoga članka određuje se u trajanju koje ne može biti kraće od jednog mjeseca niti dulje od jedne godine

..."

### **Zaštitna mjera zabrane uznemiravanja ili uhođenja osobe izložene nasilju**

#### **Članak 11.**

„(1) Zaštitna mjera zabrane uznemiravanja ili uhođenja osobe izložene nasilju može se izreći osobi koja je nasilje počinila uznemiravanjem ili uhođenjem, a postoji opasnost da bi ponovno mogla uznemiravati ili uhoditi osobe iz članka 3. ovoga Zakona.

(2) Mjera iz stavka 1. ovoga članka određuje se u trajanju koje ne može biti kraće od jednog mjeseca niti dulje od jedne godine.

..."

### **e) Zaštitna mjera osiguranja zaštite osobe izložene nasilju,**

#### **Članak 13.**

"(1) Zaštitna mjera osiguranja zaštite osobe izložene nasilju može se izreći osobi izloženoj nasilju radi njene fizičke zaštite i radi uzimanja osobnih isprava, odjeće, novca i drugih stvari koje su joj nužne u svakodnevnom životu iz kuće, stana ili drugog stambenog prostora.

(2) Mjera iz stavka 1. ovoga članka sadrži nalog policijskim službenicima da otprati osobu izloženu nasilju i štiti prilikom uzimanja njenih stvari i prati prilikom izlaska iz kuće, stana ili drugog stambenog prostora.

(3) Trajanje mjera iz stavka 1. ovoga članka određeno je vremenskim trajanjem izvršenja sudskog naloga."

### **Određivanje zaštitnih mjera**

#### **Članak 16.**

„(1) Zaštitne mjere mogu se izreći na zahtjev osobe izložene nasilju ili policije ili po službenoj dužnosti.

(2) Zaštitna mjera iz članka 7. točka a) i g) ovoga Zakona izriče se po službenoj dužnosti.

(3) Zaštitne mjere propisane ovim Zakonom izriču se u trajanju koje ne može biti kraće od jednog mjeseca niti dulje od dvije godine računajući od dana pravomoćnosti rješenja o prekršaju ili od dana prestanka izvršenja kazne zatvora, osim ako ovim Zakonom nije određeno drugačije.”

#### **Članak 17.**

"(1) Zaštitne mjere iz članka 7. točka b., c., d. i g. ovoga Zakona mogu se izreći samostalno i bez izricanja kazne, odnosno druge prekršajne sankcije.

(2) Zaštitne mjere iz stavka 1. ovoga članka izriču se po prijedlogu podnositelja zahtjeva prekršajnog postupka, radi otklanjanja izravne životne ugroženosti osoba izloženih nasilju i drugih članova obitelji.

(3) Sud će donijeti rješenje iz stavka 1. i 2. ovoga članka u roku od 48 sati

...”

### **Odgovornost za nepostupanje po zaštitnim mjerama**

#### **Članak 20.**

"(1) Počinitelj nasilja u obitelji dužan je postupati u skladu s izrečenom zaštitnom mjerom.

(2) Osoba koja ne postupa prema izrečenoj zaštitnoj mjeri kaznit će se za prekršaj novčanom kaznom u iznosu koji ne može biti manji od 3.000,00 kuna ili kaznom zatvora od najmanje 40 dana

...”

43. Mjerodavni dio Zakona o prekršajima ( Zakon o prekršajima, Narodne novine, br. 88/2002) glasi:

#### **Članak 30.**

"(1) Novčana kazna ne može biti propisana niti izrečena u iznosu manjem od 300,00 kuna niti većem od 10.000,00 kuna ...”

#### **Članak 31.**

"(1) Kazna zatvora može biti propisana u trajanju od najmanje tri dana do najdulje trideset dana a iznimno za najteže oblike prekršaja u trajanju do šezdeset dana.

...”

44. Mjerodavne odredbe Zakona o izvršavanju kazne zatvora ( Zakon o izvršavanju kazne zatvora, Narodne novine br. 128/1999 i 190/2003) glase kako slijedi:

## SVRHA IZVRŠAVANJA KAZNE ZATVORA

### Članak 2.

"Glavna svrha izvršavanja kazne zatvora jest, uz čovječno postupanje i poštovanje dostojanstva osobe koja se nalazi na izdržavanju kazne zatvora, ... je njegovo osposobljavanje za život na slobodi u skladu sa zakonom i društvenim pravilima."

## POJEDINAČNI PROGRAM IZVRŠAVANJA KAZNE ZATVORA

### Članak 69.

„(1) Pojedinačni program izvršavanja kazne zatvora (u daljnjem tekstu: program izvršavanja) jest skup pedagoških, radnih, zaokupljenosnih, zdravstvenih, psiholoških i sigurnosnih radnji i mjera kojima se planira izvršavanje kazne zatvora primjereno osobinama i potrebama kaznenika te vrsti i mogućnostima kaznionice, odnosno zatvora. Program izvršavanja donosi se radi ispunjavanja svrhe izvršavanja kazne zatvora iz članka 7. ovoga Zakona.

(2) Program izvršavanja za svakog kaznenika donosi upravitelj na prijedlog stručnog tima kaznionice, odnosno zatvora...

(3) Program izvršavanja sadrži podatke o:....posebnim postupcima (...psihološka i psihijatrijska pomoć....posebnim mjerama sigurnosti...)

...”

## III DOKUMENTI VIJEĆA EUROPE

45. U svojoj Preporuci Rec(2002)5 od 30. travnja 2002. godine o zaštiti žena od nasilja, Odbor ministara Vijeća Europe je, između ostalog, naveo da bi države članice trebale donijeti, razviti i/ili po potrebi poboljšati nacionalne politike protiv nasilja koje predviđaju najveću moguću sigurnost i zaštitu žrtava, potporu i pomoć, prilagodbu kaznenog i građanskog prava, podizanje javne svijesti, izobrazbu stručnjaka koji se bave nasiljem nad ženama i prevenciju.

46. Odbor ministara osobito je preporučio da bi države članice trebale kazniti teško nasilje nad ženama kao što je seksualno nasilje i silovanje, te zlouporabu ranjivosti žrtava koje su trudne, bespomoćne, bolesne ili ovisne, te kazniti svaku zlouporabu položaja od strane počinitelja. U Preporuci je navedeno i da bi se države članice trebale pobrinuti da sve žrtve nasilja mogu pokrenuti postupak, donijeti mjere kojima se osigurava da postupak može pokrenuti državni odvjetnik, poticati državne odvjetnike da nasilje nad ženama smatraju otežavajućim ili odlučujućim čimbenikom kada odlučuju hoće li ili neće pokrenuti kazneni progon u javnome interesu, osigurati da se, gdje je to potrebno, poduzimaju mjere za djelotvornu zaštitu žrtava od prijetnji i mogućih čina osвете, te poduzimati posebne mjere kojima se osigurava zaštita prava djece tijekom postupka.

47. U odnosu na nasilje u obitelji, Odbor ministara preporučio je državama članicama da sve oblike nasilja u obitelji definiraju kao kaznena djela, te da predvide mogućnost poduzimanja mjera koje bi, između ostalog,

sucima omogućile donošenje privremenih mjera za zaštitu žrtava, počiniteljima zabranile da stupe u kontakt sa žrtvom, komuniciraju s njome ili joj se približavaju, te da borave u određenim prostorima ili ulaze u njih, te kako bi se kaznile sve povrede mjere izrečenih počinitelju i utvrdio obvezni protokol postupanja policije, te medicinskih i socijalnih službi.

## PRAVO

### I. NAVODNA POVREDA ČLANAKA 2., 3. I 8. KONVENCIJE

48. Podnositeljica zahtjeva prigovara da time što joj nisu pružile odgovarajuću zaštitu od B-ovog nasilja, državna tijela nisu ispunila svoje pozitivne obveze. Pozvala se na članke 2., 3. i 8. Konvencije mjerodavni dijelovi kojih glase kako slijedi:

#### **Članak 2. Pravo na život**

"1 Pravo svakoga na život zaštićeno je zakonom. Nitko ne smije biti namjerno lišen života osim u izvršenju sudske presude na smrtnu kaznu za kaznena djela za koje je ta kazna predviđena zakonom.

..."

#### **Članak 3. Zabrana mučenja**

"Nitko se ne smije podvrgnuti mučenju ni nečovječnom ili ponižavajućem postupanju ili kazni. "

#### **Članak 8. - Pravo na poštovanje privatnog i obiteljskog života**

"1 Svatko ima pravo na poštovanje svoga privatnog i obiteljskog života, doma i dopisivanja.

2 Javna vlast se neće miješati u ostvarivanje tog prava, osim u skladu sa zakonom i ako je u demokratskom društvu nužno radi interesa državne sigurnosti, javnog reda i mira, ili gospodarske dobrobiti zemlje, te radi sprečavanja nereda ili zločina, radi zaštite zdravlja ili morala ili radi zaštite prava i sloboda drugih. "

### **A. Dopuštenost**

49. Sud primjećuje da ovaj dio zahtjeva nije očito neosnovan u smislu članka 35. stavka 3. Konvencije. Uz to primjećuje i da on nije nedopušten ni po kojoj drugoj osnovi. Stoga se mora proglasiti dopuštenim.

## **B. Osnovanost**

### *1 Tvrdnje stranaka*

50. Podnositeljica zahtjeva tvrdi da su državna tijela propustila ispuniti svoje pozitivne obveze na temelju članaka 2., 3. i 8. Konvencije u odnosu na čine nasilja što ih je na njezinu štetu počinio B. Navela je da, iako su domaći sudovi, kako u kaznenom, tako i u prekršajnom postupku, izrekli određene sankcije i odredili određene mjere, većina njih nije bila izvršena, čime je ozbiljno dovedena u pitanje bilo kakva smisljena svrha tih postupaka. Domaći su sudovi uz to pogrešno primijenili mjerodavne odredbe važećeg materijalnog i postupovnog prava.

51. Također tvrdi da je time što se od nje zahtijevalo da dokaže neposrednu ugroženost svoga života da bi se u njezinu korist primijenila zaštitna mjera zabrane uznemiravanja ili uhođenja žrtve nasilja, na nju, kao žrtvu nasilnih čina, stavljen nerazmjerna teret (vidi stavak 35. ove presude). U svakom slučaju, Prekršajni sud u Z. imao je dovoljno dokaza o ugroženosti njezinoga života, jer je u to vrijeme B već bio osuđen zbog toga što joj je upućivao prijetnje smrću (vidi stavak 20. ove presude).

52. Podnositeljica zahtjeva osim toga tvrdi da je, zbog propusta domaćih tijela da joj pruže odgovarajuću zaštitu od B-ovog nasilja, morala živjeti u strahu za svoju tjelesnu cjelovitost i za svoj život, skrivati se u skloništu zajedno s C, te se preseliti i na tajnu adresu.

53. Vlada tvrdi da je u Hrvatskoj zaštita žrtava obiteljskog nasilja osigurana kroz mehanizme kaznenoga prava, te prije svega kroz Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji. U ovome su predmetu nadležna tijela reagirala na slučajeve nasilja nad podnositeljicom zahtjeva od strane B-a, pokrenula su nekoliko kaznenih i prekršajnih postupaka, te su B-u izrekle one kaznenopravne sankcije i zaštitne mjere koje su smatrala odgovarajućima i prikladnima u danim okolnostima. Vlada tvrdi da kazna zatvora koja je B-u izrečena zbog toga što nije uplatio cijeli iznos novčane kazne izrečene rješenjem Prekršajnog suda u Z. od 2. listopada 2006. nije izvršena zbog popunjenih kapaciteta Zatvora u Z. Isto tako, mjera obveznog psihosocijalnog tretmana koja je B-u izrečena istim rješenjem nije provedena zbog manjka licenciranih fizičkih ili pravnih osoba koje bi mogle provoditi takvu zaštitnu mjeru (vidi stavke 31. i 34. ove presude).

54. Uz to, Vlada je donijela dvije nacionalne strategije za zaštitu od nasilja u obitelji (prva se odnosila na razdoblje od 2005. do 2007. godine, a druga na razdoblje od 2008. do 2010. godine) koje su, između ostalog, predviđale edukaciju svih onih koji rade na slučajevima obiteljskog nasilja i suradnju s nevladinim organizacijama aktivnima na tom području, kao i financijsku i drugu potporu koja im se pruža. Tako je samo u 2008. godine osnovano šesnaest novih skloništa s ukupno 329 mjesta za žrtve nasilja, od kojih je šest financirala država.



## 2 Ocjena Suda

55. Sud prima na znanje to da se B u mnogo navrata nasilno ponašao prema podnositeljici zahtjeva. Činjenice o kojima je ovdje riječ odnose se na česte incidente koji su uključivali nasilje u razdoblju od studenoga 2003. do lipnja 2006. godine, to jest oko dvije godine i sedam mjeseci. Nasilje je bilo kako verbalno, uključujući ozbiljne prijetnje smrću, tako i tjelesno, uključujući udaranje podnositeljice zahtjeva rukama i nogama po glavi, licu i tijelu, čime su joj nanesene ozljede. S obzirom na činjenicu da su se svi incidenti nasilja u obitelji u ovome predmetu odnosili na istog počinitelja i da su se događali stalno, Sud će ih ispitati kao trajnu situaciju.

56. Sud uz to prima na znanje psihijatrijska izvješća o B-u u kojima je navedeno da on boluje od više duševnih poremećaja, uključujući i težak oblik PTSP-a, istaknuta je njegova sklonost nasilju i smanjena sposobnost kontrole nagona, te je ponovljena preporuka za nastavak obveznog psihijatrijskog liječenja (vidi stavke 6., 12. i 13. ove presude).

57. Navedene činjenice pokazuju da je podnositeljica zahtjeva izrekla vjerodostojne tvrdnje da je tijekom duljeg vremenskog razdoblja B predstavljao prijetnju za njezinu tjelesnu cjelovitost te da ju je u nekoliko navrata i napao. S obzirom na te činjenice, Sud smatra da su državna tijela imala pozitivnu obvezu podnositeljicu zahtjeva zaštititi od nasilnog ponašanja njezinoga (bivšeg) supruga. Ta obveza može proizlaziti iz sva tri članka Konvencije na koje se podnositeljica zahtjeva pozvala, to jest članaka 2., 3. i 8. Međutim, kako bi izbjegao daljnju analizu toga jesu li prijetnje smrću upućene podnositeljici zahtjeva dovele do nastanka pozitivne obveze države na temelju članka 2. Konvencije, kao i pitanja koja se odnose na prag u smislu članka 3. Konvencije, Sud će okolnosti ovoga predmeta analizirati iz gledišta članka 8. Konvencije.

58. U vezi s time, Sud ponavlja da nema sumnje da se događaji povodom kojih je ovaj zahtjev podnesen odnose na područje privatnog života u smislu članka 8. Konvencije. Naime, tjelesna i moralna cjelovitost pojedinca obuhvaćena je pojmom privatnog života. Pojam privatnog života širi se i na područje odnosa između pojedinaca. Nadalje, čini se da u načelu ne postoji razlog zbog kojega bi se pojam "privatnog života" trebao razumjeti na način da isključuje napade na tjelesnu cjelovitost osobe (vidi *X and Y v. the Netherlands*, 26. ožujka 1985., § 23, Serija A br. 91).

59. Iako je osnovni cilj članka 8. zaštititi pojedinca od proizvoljnih radnji javnih tijela, uz to mogu postojati i pozitivne obveze kao sastavni dio djelotvornog "poštovanja" privatnog i obiteljskog života, a te obveze mogu podrazumijevati donošenje mjera na području odnosa između pojedinaca (vidi, *mutatis mutandis*, *X and Y*, prethodno citirano, §§ 23-24; *Mikulić v. Croatia*, br. 53176/99, § 57, ECHR 2002-I; i *Sandra Janković v. Croatia*, br. 38478/05, § 44, ECHR 2009-... (izvadci)).

60. Glede poštovanja privatnoga života, Sud je u raznim kontekstima već presudio da pojam privatnog života uključuje tjelesnu i psihičku cjelovitost osobe. Prema članku 8. država ima dužnost zaštititi tjelesnu i

moralnu cjelovitost pojedinca od drugih osoba. U tu svrhu država treba u praksi održavati i primjenjivati odgovarajući pravni okvir koji pruža zaštitu od čina nasilja od strane privatnih osoba (vidi *X and Y*, prethodno citirano, §§ 22 i 23; *Costello-Roberts v. the United Kingdom*, 25. ožujka 1993., § 36, Serija A br. 247-C; *D.P. and J.C. v. the United Kingdom*, br. 38719/97, § 118, 10. listopada 2002.; *M.C. v. Bulgaria*, br. 39272/98, §§ 150 i 152, ECHR 2003-XII; *Bevacqua and S. v. Bulgaria*, br. 71127/01, § 65, 12. lipnja 2008.; i *Sandra Janković*, naprijed citirano, § 45).

61. Sud će stoga ispitati je li Hrvatska, u postupanju s predmetom podnositeljice zahtjeva, prekršila pozitivnu obvezu iz članka 8. Konvencije (vidi, *mutatis mutandis*, *Handyside v. the United Kingdom*, 7. prosinca 1976., § 49, Serija A br. 24).

**(a) Mjere koje su izrečene i provedene**

*(i) Pritvor*

62. Kad je riječ o mjerama što su ih protiv B-a poduzela hrvatska tijela, Sud primjećuje da je jedna od mjera primijenjenih protiv B-a bila njegovo pritvaranje. Tako je, u kaznenom postupku povodom optužbi za nasilničko ponašanje u obitelji pokrenutom 21. studenoga 2005. godine (vidi stavke 7. do 17. ove presude), B boravio u pritvoru od 21. studenoga do 20. prosinca 2005. godine. Taj se postupak odnosio na optužbe za tjelesno i verbalno nasilje protiv podnositeljice zahtjeva u razdoblju od studenoga 2003. do kolovoza 2005. godine, kao i na optužbe za zlostavljanje djeteta. Postupak je još u tijeku.

63. U postupku povodom optužbi za upućivanje prijetnji smrću podnositeljici zahtjeva i policajki, pokrenutom 1. ožujka 2006. godine (vidi stavke 18. do 22. ove presude), B je boravio u pritvoru od 30. lipnja do 24. listopada 2006. godine.

*(ii) Ostale zaštitne mjere*

64. Nakon pritvora, domaći su sudovi primijenili neke druge mjere protiv B-a. Na taj način, u zadnje spomenutom postupku koji se odnosi na prijetnje smrću podnositeljici zahtjeva i policajki, Općinski sud u Zagrebu također je izdao sudski nalog protiv B, zabranjući mu pristup podnositeljici zahtjeva na udaljenosti manjoj od tri stotine metara i zabranjujući mu kontakt s podnositeljicom zahtjeva.

65. U prekršajnom postupku povodom optužbi za nasilje u obitelji, pokrenutom 26. ožujka 2006. godine, Prekršajni sud u Zagrebu izrekao je zaštitnu mjeru zabrane približavanja podnositeljici zahtjeva na udaljenost manju od stotinu metara u trajanju od godine dana (vidi stavke 29. do 35. ove presude).

**(b) Mjere koje su preporučene ili izrečene, ali se po njima nije postupilo niti su provedene**

66. Međutim, Sud bilježi da je bilo preporuka i mjera po kojima se nije postupilo niti su provedene. Na ovome je mjestu potrebno reći da zadaća Suda nije provjeravati jesu li domaći sudovi pravilno primijenili domaće kazneno pravo; ono o čemu je u ovome postupku riječ nije pojedinačna kaznena odgovornost, već odgovornost države na temelju Konvencije. Sud domaćim sudovima mora priznati značajnu slobodu u izboru odgovarajućih mjera, ali istovremeno mora zadržati i određene ovlasti preispitivanja, kao i ovlast interveniranja u predmete u kojima je prisutan očiti nesrazmjer između težine čina i rezultata ostvarenih na domaćoj razini (vidi, *mutatis mutandis*, *Nikolova and Velichkova v. Bulgaria*, br. 7888/03, § 62, 20. prosinca 2007.; *Atalay v. Turkey*, br. 1249/03, § 40, 18. rujna 2008.; i *Beganović v. Croatia*, br. 46423/06, § 78, ECHR 2009- ...).

67. U vezi s time, Sud bilježi da je zbog obveze koju država ima na temelju članka 8. Konvencije u slučajevima koji uključuju čine nasilja protiv podnositelja zahtjeva obično potrebno da država donese odgovarajuće pozitivne mjere na području kaznenopravne zaštite. Sud naglašava da je Konvencija živi instrument koji se mora tumačiti u svjetlu sadašnjih uvjeta, te da sve viši standardi koje je potrebno poštovati na području zaštite ljudskih prava i temeljnih sloboda sukladno tome neizbježno zahtijevaju i sve veću nepopustljivost u ocjeni povreda temeljnih vrijednosti demokratskih društava (vidi, *mutatis mutandis*, *Selmouni v. France*, [GC], br. 25803/94, § 101, ECHR 1999-V; *Mayeka and Mitunga v. Belgium*, br. 13178/03, § 48, ECHR 2006-XI; i *Sandra Janković*, naprijed citirano, § 47). Privođenje pravdi počinitelja nasilnih čina uglavnom služi tome da se osigura da takvi čini ne ostanu zanemareni od strane mjerodavnih tijela te da se pruži djelotvorna zaštita od njih.

*(i) Pritvor*

68. U kaznenom postupku pokrenutom 1. ožujka 2006. godine Općinski sud u Zagrebu je u presudi od 16. listopada 2006. godine proglasio B-a krivim prema dvije točke optužnice za upućivanje prijetnji smrću podnositeljici zahtjeva i policajki, te ga osudio na kaznu zatvora od osam mjeseci. B još uvijek nije otišao na odsluženje te kazne zatvora.

69. U jednome od prekršajnih postupaka koji su se vodili povodom optužbi za obiteljsko nasilje dana 2. listopada 2006. godine doneseno je rješenje kojim je podnositelju zahtjeva naloženo da plati novčanu kaznu u iznosu od 6.000 HRK. On je platio samo 1.000 HRK, dok je preostali iznos od 5.000 HRK zamijenjen kaznom zatvora, koju B nikada nije odslužio. Vlada je objasnila da se to dogodilo zbog toga što su kapaciteti Zatvora u Z. bili popunjeni.

70. Umjesto toga, uhićen je tek 4. rujna 2009. godine u jednom drugom kaznenom postupku, koji se vodio povodom optužbi za upućivanje prijetnji smrću sutkinji i njezinoj kćeri, te je pritvoren. U tom je postupku presuda

kojom je B osuđen na kaznu zatvora od tri godine donesena 19. listopada 2009. godine.

*(ii) Psihijatrijsko liječenje*

71. U isto je vrijeme izrečena mjera kojom je B-u naloženo da se podvrgne psihijatrijskom liječenju. Sud se slaže da je ta mjera bila poželjna, ali ne može ne primijetiti da ona nije primijenjena u vezi niti s jednim postupkom koji se odnosio na B-ovo nasilje protiv podnositeljice zahtjeva. Nadalje, ona je primijenjena nekoliko godina nakon što je podnositeljica zahtjeva prijavila učestale incidente koji su uključivali verbalno i tjelesno nasilje i prijetnje smrću od strane B-a. Sud također primjećuje da Vlada nije dostavila informacije o tome je li upravitelj zatvora izradio pojedinačni program izvršavanja kazne zatvora za B-a, kako propisuje članak 69. Zakona o izvršavanju kazne zatvora. Takav pojedinačni program u odnosu na B-a ima posebnu važnost s obzirom na činjenicu da mu je kazna zatvora kombinirana s tako značajnom mjerom kao što je obvezno psihijatrijsko liječenje koje su odredili domaći sudovi u vezi s ozbiljnim prijetnjama smrću koje je on upućivao (vidi, radi usporedbe, *Branko Tomasić and Others v. Croatia*, br. 46598/06, § 56, ECHR 2009-...).

72. U vezi s time, Sud bilježi da je još u prosincu 2004. godine psihijatar koji je pregledao B-a utvrdio da on boluje od kroničnog PTSP-a, sa simptomima koji su uključivali sniženi prag tolerancije na frustraciju, latentnu agresivnost, pogoršanje njegovog stanja i poremećeno socijalno funkcioniranje, osobito u obiteljskom životu. U jednom drugom psihijatrijskom izvješću, sastavljenom u siječnju 2008. godine, utvrđeno je da je B-u potrebna stalna psihijatrijska kontrola i nadzor i da bi redoviti terapijski program očuvao njegovo razmjerno stabilno duševno stanje, i time smanjio vjerojatnost ponavljanja kaznenih djela, a u praktičnom smislu otklonio rizik za njegovu okolinu.

73. U jednom prekršajnom postupku koji se vodio povodom optužbi za obiteljsko nasilje, rješenjem od 2. listopada 2006. godine određeno je da bi se podnositelj zahtjeva trebao podvrgnuti psihijatrijskom liječenju kroz koje bi se rješavali njegovi duševni problemi vezani uz njegovo nasilno ponašanje (vidi stavak 31. ove presude). Međutim, zbog manjka licenciranih fizičkih ili pravnih osoba koje bi mogle provoditi takvu zaštitnu mjeru, ona nikada nije izvršena (vidi stavke 31. do 33. ove presude).

*(iii) Novčane kazne*

74. Sud bilježi da Vlada nije dostavila nikakve informacije kojima bi se dokazalo da je izvršena novčana kazna od 2.000 HRK koja je B-u izrečena u prekršajnom postupku 20. studenoga 2006. godine. Uz to mu je 19. srpnja 2007. godine, u jednom drugom prekršajnom postupku, naloženo da plati novčanu kaznu od 7.000 HRK. Međutim, domaći sudovi dopustili su da taj postupak padne u zastaru dok je bio u tijeku pred žalbenim sudom.

**(c) Zaključak**

75. Sud naglašava da njegov posao nije stupiti na mjesto nadležnih hrvatskih tijela u određivanju najprikladnijih načina zaštite pojedinaca od napada na njihovu osobnu cjelovitost, već preispitati, na temelju Konvencije, odluke koje su ta tijela donijela u izvršavanju svoje ovlasti slobode procjene (vidi *Sandra Janković*, prethodno citirano, § 46).

76. U skladu s prethodno iznesenim načelom, Sud je svjestan i toga da su domaća tijela dužna organizirati svoje pravne sustave na način da budu u skladu s njihovim pozitivnim obvezama na temelju Konvencije, te da je u tom pogledu, naravno, moguće voditi odvojene postupke protiv istog optuženika u odnosu na različita kaznena djela kojih je žrtva ista osoba. Međutim, u situaciji poput one u ovome predmetu, u kojima su se različiti kazneni i prekršajni postupci odnosili na niz nasilnih čina iste osobe, to jest B-a, počinjenih na štetu iste žrtve, to jest podnositeljice zahtjeva, čini se da bi zahtjev djelotvorne zaštite podnositeljičinog prava na poštovanje njezinoga privatnog života bio bolje ispunjen da su tijela vlasti mogla sagledati situaciju u cjelini. Tako bi dobila bolji pregled situacije i pružila bi im se mogućnost da na najprikladniji način i pravovremeno ispune potrebu zaštite podnositeljice zahtjeva od raznih oblika nasilja.

77. Sud priznaje da su domaći sudovi pokrenuli više prekršajnih i kaznenih postupaka protiv B-a, u okviru kojih su odredili poduzimanje određenih mjera poput pritvora, psihijatrijskog liječenja ili psihosocijalnog tretmana u određenom trajanju, zabrane približavanja ili sličnih mjera, pa čak i kazne zatvora. Njihovom izricanjem hrvatska su tijela pokazala da te mjere smatraju odgovarajućima i potrebnima za razrješenje situacije nasilja usmjerenog protiv podnositeljice zahtjeva. Sud se mora složiti s takvim pristupom.

78. Domaći sudovi nikada nisu ukinuli mjere o kojima je riječ niti su presudili da one više nisu potrebne. Međutim, kao što je već iscrpno objašnjeno u prethodnome tekstu, mnoge od tih mjera, poput pritvora u određenom trajanju, novčanih kazni, psihosocijalnog tretmana, pa čak i kazne zatvora, nisu izvršene (vidi stavke 68. do 74. ove presude), dok se po preporukama u vezi s nastavkom psihijatrijskog liječenja, koje su dane poprilično davno, postupilo tek 19. listopada 2009. godine, a i tada u kontekstu kaznenog postupka koji nije imao veze s nasiljem protiv podnositeljice zahtjeva. Osim toga, nije izvjesno je li B dosad uopće podvrgnut ikakvom psihijatrijskom liječenju (vidi stavak 23. ove presude). Sud naglašava da je glavna svrha izricanja kaznenih sankcija ograničiti i odvratiti počinitelja od nanošenja daljnje štete. Međutim, teško da se ti ciljevi mogu ostvariti ako se izrečene sankcije ne izvršavaju.

79. Domaća tijela nisu provela mjere izrečene od strane domaćih sudova, kojima je, s jedne strane, cilj bio rješavati B-ovo psihičko stanje, koje se, kako se čini, nalazi u korijenu njegovoga nasilnog ponašanja, a s druge strane podnositeljici zahtjeva pružiti zaštitu od daljnjeg nasilja B-a. Time su podnositeljicu zahtjeva kroz dulje vremensko razdoblje ostavili u

položaju u kojemu nisu mogli ispuniti svoje pozitivne obveze u smislu da joj osiguraju pravo na poštovanje privatnoga života.

80. Stoga je došlo do povrede članka 8. Konvencije. S obzirom na to utvrđenje, Sud smatra da više nema posebnih pitanja koje je potrebno ispitati na temelju članaka 2. i 3. Konvencije.

## II. NAVODNA POVREDA ČLANKA 6. KONVENCIJE

81. Podnositeljica zahtjeva je uz to prigovorila na nepoštenost kaznenih i prekršajnih postupaka pokrenutih protiv B-a. Pozvala se na članak 6. stavak 1. Konvencije, čiji mjerodavni dio glasi kako slijedi:

"Radi utvrđivanja svojih prava i obveza građanske naravi ili u slučaju podizanja optužnice za kazneno djelo protiv njega ...svatko ima pravo da ... sud pravično ... ispita njegov slučaj."

82. Sud primjećuje da se podnositeljica zahtjeva ne može pozivati na članak 6. Konvencije ukoliko se njezin prigovor odnosi na kazneni postupak protiv treće osobe. Nadalje, prigovori koje je podnositeljica stavila ispitani su u vezi s prigovorom na temelju članka 8. Konvencije.

83. Slijedi da je ovaj prigovor nespojiv s odredbama Konvencije *ratione materiae* u smislu članka 35., stavka 3. Konvencije i da ga stoga treba odbiti na temelju članka 35.,stavka 4.

## III. NAVODNA POVREDA ČLANKA 13. KONVENCIJE

84. Podnositeljica zahtjeva navodi da nije imala djelotvorno pravno sredstvo u vezi sa svojim prigovorom na temelju Konvencije. Poziva se na članak 13. Konvencije koji propisuje:

"Svatko čija su prava i slobode koje su priznate u ovoj Konvenciji povrijeđene ima pravo na djelotvorna pravna sredstva pred domaćim državnim tijelom čak i u slučaju kad su povredu počinile osobe koje su djelovale u službenom svojstvu."

85. Vlada osporava tu tvrdnju.

86. Sud primjećuje da je ovaj prigovor povezan s prigovorom ispitanim na temelju članka 8. Konvencije, pa se stoga i on mora proglasiti dopuštenim.

87. Podnositeljica zahtjeva ustvrdila je da zbog toga što domaća tijela nisu izvršila svoje vlastite odluke donesene u raznim postupcima pokrenutim protiv B-a povodom optužbi za verbalno i tjelesno nasilje protiv nje, ona nije imala djelotvorno sredstvo s pomoću kojega bi mogla dobiti zaštitu od B-ovog nasilja. Sud primjećuje da su ta ista pitanja već ispitana prema članku 8. Konvencije, što je dovelo do utvrđenja povrede toga članka. Sud, stoga, smatra da u konkretnim okolnostima ovoga predmeta

nije potrebno ispitati je li u ovome slučaju došlo do povrede članka 13. Konvencije.

#### IV. NAVODNA POVREDA ČLANKA 14. KONVENCIJE

88. Podnositeljica zahtjeva uz to prigovara da su mjerodavni zakoni koji se odnose na nasilje u obitelji nedostadni i neučinkoviti, te da su, s obzirom na to da se nasilje u obitelji pretežno čini na štetu žena, ti zakoni uz to i diskriminirajući. Poziva se na članak 14. Konvencije koji propisuje:

"Uživanje prava i sloboda koje su priznate u ovoj Konvenciji osigurat će se bez diskriminacije na bilo kojoj osnovi, kao što je spol, rasa, boja kože, jezik, vjeroispovijed, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili društveno podrijetlo, pripadnost nacionalnoj manjini, imovina, rođenje ili druga okolnost."

##### *1. Tvrdnje stranaka*

89. Podnositeljica zahtjeva je svoje tvrdnje glede navodne povrede članka 14. sabrala oko tri glavne točke. Kao prvo, ustvrdila je da je zakonodavstvo koje se odnosi na slučajeve obiteljskog nasilja diskriminirajuće u tome što predviđa prekršajne postupke u odnosu na sve čine obiteljskog nasilja, uključujući i slučajeve teškog tjelesnog zlostavljanja, a ako se takvo nasilje događa izvan obiteljskog konteksta, ono se rješava kroz redovne kaznenopravne mehanizme. Nadalje, iako je mjera obveznog psihijatrijskog liječenja predviđena zakonom, ona je u praksi bila potpuno neučinkovita.

90. Kao drugo, tvrdi da, iako je Vlada donijela dvije nacionalne strategije za zaštitu od obiteljskog nasilja (2005. i 2008. godine), nijedna od njih nije provedena. U vezi s time, naglasila je da je izobrazba stručnjaka koji se bave slučajevima obiteljskog nasilja nedostatna, te da nema evaluacije takve izobrazbe.

91. Kao treće, podnositeljica zahtjeva smatra da statistički podaci koji se odnose na primjenu zaštitnih mjera na temelju Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji pokazuju da su u 2007. godini u Gradu Zagrebu na temelju tog zakona procesuirana 173 predmeta koja su se odnosila na obiteljsko nasilje. U 98 od tih predmeta podnesen je zahtjev za primjenu zaštitnih mjera; takve su mjere uistinu i primijenjene u samo jedanaest predmeta, dok su u 40 predmeta zahtjevi odbijeni, a u 47 predmeta sudac se nije ni očitovao na zahtjev za zaštitnu mjeru. Podnositeljica zahtjev uz to je dostavila i službene statističke podatke koji pokazuju da su, od 172 prekršajna postupka koja su se vodila u 2007. godini, 132 okončana proglašenjem oboje (bivših) supružnika krivima. Od tog broja, u 70 predmeta izrečena je kazna zatvora, od kojih je u 38 predmeta kazna bila uvjetna. U preostalih 16 predmeta u kojima je samo jedan (bivši) supružnik proglašen krivim, muškarci su bili počinitelji u 14 predmeta, a žene u 2, dok su ostali predmeti okončani bez osude.

92. Posebni su statistički podatci dostavljeni u vezi s duljinom postupaka pokrenutih prema Zakonu o zaštiti od nasilja u obitelji pred Visokim prekršajnim sudom, koji je žalbeni sud u prekršajnim predmetima. U 2007. godini taj je sud primio 1.568 predmeta prema navedenom Zakonu. U 461 predmetu postupak je trajao trideset dana, u 574 predmeta između 31 i 60 dana, u 420 predmeta trajao je između 61 i 120 dana, a u 67 predmeta više od 121 dana.

93. Vlada tvrdi da se niti jedno od uključenih tijela nije ponašalo diskriminirajuće prema podnositeljici zahtjeva. Za razliku od predmeta *Opuz* (vidi *Opuz v. Turkey*, br. 33401/02, ECHR 2009 -...), činjenično stanje ovoga predmeta pokazuje da niti jedno od tijela nije smatralo incidente koji su uključivali nasilje protiv podnositeljice zahtjeva obiteljskom stvari u koju se oni ne mogu umiješati. Nadalje, niti jedna od službenih osoba ni na koji način nije pokušala podnositeljicu zahtjeva odvratiti od ostvarivanja njezinih zahtjeva protiv B-a.

## 2. Ocjena Suda

94. Sud je već prihvatio da se opća politika ili mjera koja je naizgled neutralna, ali ima nerazmjerno štetno djelovanje na osobe ili skupine osoba koje su, kao što je na primjer slučaj u ovome predmetu, raspoznatljive samo prema spolu, može smatrati diskriminirajućom čak i ako nije posebno usmjerena prema toj skupini (vidi, *mutatis mutandis*, *Hugh Jordan v. the United Kingdom*, br. 24746/94, § 154, 4. svibnja 2001.; *Hoogendijk v. the Netherlands* (dec.), br. 58461/00, 6. siječnja 2005. i *Oršuš and Others v. Croatia* [GC], br. 15766/03, § 150, ECHR 2010-...), osim ako je ta mjera objektivno opravdana legitimnim ciljem i ako su sredstva za postizanje tog cilja primjerena, potrebna i razmjerna. Nadalje, diskriminacija potencijalno protivna Konvenciji može proizaći i iz *de facto* situacije (vidi *Zarb Adami v. Malta*, br. 17209/02, § 76, ECHR 2006-VIII). Ako podnositelj zahtjeva podnese *prima facie* dokaz da je djelovanje određene mjere ili prakse diskriminirajuće, teret dokazivanja prenijeti će se na tuženu državu koja će tada morati dokazati da razlika u postupanju nije diskriminirajuća (vidi *Oršuš and Others*, prethodno citirano, § 150).

95. Sud primjećuje da je u predmetu *Opuz*, na temelju izvješća koja su dostavile podnositeljice zahtjeva, a izradili su ga Odbor za Konvenciju o ukidanju svih oblika diskriminacije žena (CEDAW), Odvjetnička komora u Diyarbakiru i Amnesty International, utvrdio da je opća i diskriminirajuća pasivnost pravosudnih tijela u Turskoj, iako nenamjerna, uglavnom utjecala na žene, te je smatrao da se nasilje što su ga pretrpjele podnositeljica zahtjeva i njezina majka može smatrati nasiljem utemeljenim na spolu, koje je jedan od oblika diskriminacije žena. Unatoč reformama koje je vlada posljednjih godina provela, opća neosjetljivost pravosudnoga sustava i nekažnjivost koju uživaju napadači, kao što je utvrđeno u tom predmetu, upućivali su na to da nije bilo dostatne predanosti za poduzimanje



odgovarajućih aktivnosti za rješavanje problema obiteljskog nasilja (vidi *Opuz*, prethodno citirano, § 200).

96. U potporu tim utvrđenjima, Sud se pozvao na priznanje turske vlade glede općeg stava lokalnih tijela, kao što je način na koji se u policijskim postajama postupa prema ženama koje prijave obiteljsko nasilje, te pasivnost pravosuđa u pružanju djelotvorne zaštite žrtvama (vidi *Opuz*, prethodno citirano, § 192). Nadalje, podnesena izvješća ukazivala su na to da kada bi žrtva policiji prijavila obiteljsko nasilje, policijski službenici nisu istraživali njezinu prijavu, već su nastojali preuzeti ulogu posrednika pokušavajući uvjeriti žrtvu da se vrati kući i odustane od prijave. U vezi s time, policijski su službenici taj problem smatrali obiteljskom stvari u koju se oni ne mogu miješati (vidi *Opuz*, prethodno citirano, §§ 92, 96, 102 i 195). Iz izvješća je također bilo očito da je bilo neopravdanih odugovlačenja u izdavanju sudskih naloga protiv napadača i dostavi tih naloga napadačima, zbog negativnog stava policijskih službenika. Osim toga, čini se da se počiniteljima obiteljskog nasilja nisu izricale odvraćajuće kazne, zbog toga što su sudovi ublažavali kazne zbog običaja, tradicije ili časti (vidi *Opuz*, prethodno citirano, §§ 91-93, 95, 101, 103, 106 i 196).

97. Sud na početku primjećuje da u ovome predmetu podnositeljica zahtjeva nije dostavila nikakva izvješća u odnosu na Hrvatsku poput onoga koje se odnosilo na Tursku u predmetu *Opuz*. Nema dovoljno statističkih niti drugih informacija koji bi upućivali na pojave diskriminirajućeg postupanja prema ženama koje su žrtve obiteljskog nasilja od strane hrvatskih tijela kao što su policija, osoblje tijela kaznenog progona ili zdravstva, osoblje socijalnih službi, državni odvjetnici ili suci. Podnositeljica nije navela da ju je bilo koja od službenih osoba uključenih u predmete koji su se odnosili na čine nasilja protiv nje pokušala odvratiti od kaznenog progona B-a ili od svjedočenja u postupcima pokrenutim protiv njega, niti da je na bilo koji drugi način pokušala omesti njezina nastojanja da traži zaštitu od B-ovog nasilja.

98. Polazeći od tvrdnji koje je iznijela podnositeljica zahtjeva (vidi stavke 89. do 92. ove presude), Sud će sada ispitati upućuju li one na postojanje *prima facie* dokaza diskriminacije utemeljene na spolu.

99. Kad je riječ o tvrdnjama podnositeljice zahtjeva koje se odnose na zakonske odredbe koje se primjenjuju na slučajeve obiteljskog nasilja, Sud naglašava da je zadaća zakonodavaca i političara rješavati pitanja koja se odnose na osmišljavanje opće kaznene politike, uključujući i sprječavanje kriminala, u određenom pravnom sustavu (vidi *Branko Tomašić and Others*, prethodno citirano, § 73). Zadaća Suda je na temelju Konvencije ispitati odluke koje su ta tijela donijela.

100. Sud primjećuje da se u Hrvatskoj slučajevi obiteljskog nasilja mogu rješavati kako u prekršajnom, tako i u kaznenom postupku. Prema mišljenju Suda, činjenica da neki čini obiteljskog nasilja mogu podlijevati prekršajnom postupku sama po sebi ne izgleda kao diskriminacija utemeljena na spolu. U vezi s time, Sud primjećuje da se u tim postupcima

moгу izreći razne vrste sankcija i mjera, poput novčanih kazni do 10.000 HRK, kazne zatvora do šezdeset dana, te preventivnih mjera navedenih u člancima 7. do 10. Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji (vidi stavak 42. ove presude). Uz to, kazneno djelo nasilničkog ponašanja u obitelji iz članka 215.a Kaznenog zakona kažnjava se kaznom zatvora u rasponu od šest mjeseci do pet godina. Prema mišljenju Suda, zakonodavni okvir o kojemu je ovdje riječ ne upućuje na postojanje diskriminacije utemeljene na spolu. Tako je u ovome predmetu pokrenuto nekoliko prekršajnih i kaznenih postupaka protiv B-a.

101. Sud je već utvrdio da nisu izvršene sve sankcije i mjere koje su izrečene ili preporučene u okviru tih postupaka. Iako se taj propust čini problematičnim iz gledišta članka 8. Konvencije, on sam po sebi ne upućuje na to da u odnosu na podnositeljicu postoji diskriminacija ili diskriminirajuća namjera na temelju spola.

102. Kad je riječ o nacionalnim strategijama za zaštitu od obiteljskog nasilja donesenima 2008. i 2010. godine, Sud primjećuje da tvrdnja podnositeljice zahtjeva da je izobrazba mjerodavnih stručnjaka bila nedostatna nije potkrijepljena odgovarajućim primjerima, podacima ili izvješćima, pa sama po sebi ne može dovesti do zaključka o spolnoj diskriminaciji u postupanju sa slučajevima obiteljskog nasilja u Hrvatskoj.

103. Kad je riječ o statističkim podacima o provedbi zaštitnih mjera, dostavljene informacije su također nepotpune i nepotkrijepljene odgovarajućim analizama, pa Sud stoga na temelju njih ne može izvući nikakve zaključke na toj osnovi. Kad je riječ o ostalim dostavljenim statističkim podacima, jedini zabrinjavajući podatak je onaj da su od 173 prekršajna postupka koji su se vodili u 2007. godini u vezi sa slučajevima obiteljskog nasilja, u 132 postupka oba supružnika proglašena krivima. Međutim, takvih utvrđenja nije bilo u predmetima koji su se odnosili na podnositeljicu zahtjeva.

104. S obzirom na prethodno opisani kontekst, Sud utvrđuje da podnositeljica zahtjeva nije dostavila dostatne *prima facie* dokaze o tome da su mjere ili praksa koji se u Hrvatskoj primjenjuju u kontekstu obiteljskog nasilja diskriminirajući niti da su to učinci takvih mjera ili prakse. Slijedi da je ovaj prigovor očigledno neosnovan i da ga treba odbiti na temelju članka 35. stavaka 3. i 4. Konvencije.

## V. PRIMJENA ČLANKA 41. KONVENCIJE

105. Članak 41. Konvencije propisuje:

"Ako Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije i dodatnih protokola, a unutarnje pravo zainteresirane visoke ugovorne stranke omogućava samo djelomičnu odštetu, Sud će, prema potrebi, dodijeliti pravednu naknadu povrijeđenoj stranci."

## **A. Šteta**

106. Podnositeljica zahtjeva potražuje 20.000 eura (EUR) na ime nematerijalne štete.

107. Vlada smatra da je taj iznos prekomjeran i nepotkrijepljen dokazima.

108. Uzimajući u obzir sve okolnosti ovoga predmeta Sud prihvaća da je podnositeljica zahtjeva pretrpjela nematerijalnu štetu koja ne može biti nadoknađena samo utvrđenjem povrede. Odlučujući na pravičnoj osnovi, Sud podnositeljici zahtjeva dosuđuje iznos od 9.000 EUR na ime nematerijalne štete, uvećan za sav porez koji bi joj mogao biti zaračunat.

## **B. Troškovi i izdaci**

109. Podnositeljica zahtjeva potražuje i 8.659,30 HRK na ime troškova i izdataka nastalih pred Ustavnim sudom i 23.515,60 HRK na ime troškova i izdataka nastalih pred Sudom.

110. Vlada tvrdi da podnositeljica zahtjeva nema pravo na bilo kakve troškove i izdatke pred nacionalnim sudovima.

111. Prema sudskoj praksi Suda, podnositelj zahtjeva ima pravo na naknadu troškova i izdataka samo u mjeri u kojoj se dokaže da ih je stvarno i neophodno pretrpio i da je njihova visina bila razumna. U ovome predmetu, uzimajući u obzir dokumente koje posjeduje, i naprijed navedene kriterije, Sud prihvaća da je cilj ustavne tužbe podnositeljice zahtjeva bio ispraviti situaciju povrede za koju podnositeljica tvrdi da se dogodila u ovome predmetu. Stoga prihvaća zahtjev za naknadu troškova i izdataka u domaćem postupku i dosuđuje iznos od 1.200 EUR, te smatra razumnim dosuditi iznos od 3.270 EUR za postupak pred Sudom, uvećan za sve poreze koji bi joj mogli biti zaračunati na te iznose.

## **C. Zatezna kamata**

112. Sud smatra primjerenim da se zatezna kamata temelji na najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke uvećanoj za tri postotna boda.

## **IZ TIH RAZLOGA SUD JEDNOGLASNO**

1. *Utvrđuje* da su prigovori podneseni na temelju članak 2., 3., 8. i 13. Konvencije dopušteni, a ostatak zahtjeva nedopušten;
2. *Presuđuje* da je došlo do povrede članka 8. Konvencije.

3. *Presuđuje* da nema potrebe ispitati prigovore na temelju članaka 2., 3. i 13. Konvencije;
4. *Presuđuje*
  - (a) da tužena država podnositeljici zahtjeva treba isplatiti, u roku od tri mjeseca od dana kad presuda postane konačnom u skladu s člankom 44. stavkom 2. Konvencije, slijedeće iznose koje je potrebno preračunati u hrvatske kune prema tečaju važećem na dan namirenja;
    - (i) 9.000 EUR (devet tisuća eura), uvećane za sve poreze koji bi se mogli zaračunati, na ime nematerijalne štete;
    - (ii) 4.470 EUR (četiri tisuće četrsto i sedamdeset eura) na ime troškova i izdataka, uvećanih za sve poreze koje bi se podnositeljici zahtjeva mogli zaračunati;
  - (b) da se od protoka naprijed navedena tri mjeseca do namirenja na prethodno spomenute iznose plaća obična kamata prema stopi koja je jednaka najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke tijekom razdoblja neplaćanja, uvećanoj za tri postotna boda;
5. *Odbija* preostali dio zahtjeva za pravičnom naknadom.

Sastavljeno na engleskome jeziku i otpravljeno u pisanom obliku dana 14. listopada 2010. godine u skladu s pravilom 77. stavcima 2. i 3. Poslovnika Suda.

André Wampach  
Zamjenik tajnika

Christos Rozakis  
Predsjednik